

OBSAH

I. UVEDENÍ A ZPŮSOB VÝKLADU LÁTKY	6
II. VÝVOJ POJETÍ REGIONÁLNÍ GEOGRAFIE A JEJÍHO OBJEKTU	7
II.1. Období komplexní nesyntetizující inventarizace (od pravěku do konce 16. století n. l.).....	8
II.1.1. Předhumánní živočišná teritorialita	8
II.1.2. Formování lidské teritoriality	9
II.1.3. Teritorialita rodové společnosti a její regionálněgeografické znalosti	11
II.1.4. Vznikání politické teritoriality a regionálněgeografická tendence v orientálních teokraticích	13
II.1.5. Regionálněgeografický směr v antickém starověku	15
II.1.6. Regionálněgeografický směr ve středověku	19
II.1.6.1. Regionálněgeografický směr v středověku a jeho sociální podmíněnost	19
II.1.6.1. Regionálněgeografický směr v byzantské říši	20
II.1.6.2. Regionálněgeografický směr v Arabu	20
II.1.6.3. Regionálněgeografický směr ve středověké Evropě	21
II.1.7. Regionálněgeografický směr v Evropě doby velkých zeměpisných objevů	23
II.2. Přechod mezi obdobím komplexní inventarizační a obdobím diferenciačně-analytickým (17. a 18. století)	25
II.2.1. Regionální geografie 17. století	25
II.2.2. Regionální geografie 18. století	27
II.3. Období diferenciace a analýzy – dualistické paradigma regionální geografie (19. až začátek 20. století)	28
II.4. Začátek období integrace a syntézy – monistické paradigma regionální geografie a jeho hlavní koncepcie (od přelomu 19. a 20. století)	31
II.4.1. Potřeba nového monistického paradigmatu regionální geografie	31
II.4.2. Deterministické koefeny monistického paradigmatu regionální geografie	32
II.4.3. Průběžné inovace dualistického paradigmatu v regionální geografii	34
II.4.4. Hledání teoretické báze monistického paradigmatu regionální geografie – koncepte po 2. světové válce	38
II.4.4.1. Regionální geografie – jen organizační forma sjednocování poznatků fyzické a sociální geografie o reálných regionech	38
II.4.4.2. Regionální geografie – jen metoda výzkumu zaměřeného na reálný region	40
II.4.4.3. Regionální geografie – metoda vyjádření územní kontinuity pomocí diskontinuitních, ale objektivně neexistujících regionů, vymezených podle konkrétních potřeb praxe	41
II.4.4.4. Regionální geografie – geografie objektivně existujících individuálních regionů	43
II.4.4.5. Regionální geografie – zobecňující komplexní syntéza existujícího integrálního regionu	45
II.4.4.6. Regionální geografie – ztotožňující region s krajinou	48
II.5. Stručná charakteristika základních etap regionálněgeografického poznávání	54
II.5.1. Období komplexní nesyntetizující inventarizace	54
II.5.2. Přechod mezi obdobím komplexní inventarizačním a obdobím diferenciačně-analytickým	55
II.5.3. Období diferenciace a analýzy	56
II.5.4. Začátek období integrace a syntézy	57
II.5.4. Schematické podání dosavadního vývoje	58

III. OBJEKT REGIONÁLNÍ GEOGRAFIE	61
III.1. Objekty konkrétní a vyabstrahované	61
III.2. Geografické objekty konkrétní a vyabstrahované	64
III.3. Územní objekty konkrétní a vyabstrahované	69
III.4. Geografické územní objekty konkrétní a vyabstrahované	72
III.4.1. Geografické územní objekty	72
III.4.2. Geografické územní objekty konkrétní	75
III.4.3. Geografické územní objekty vyabstrahované – regiony	80
III.4.3.1. Vyabstrahovaný geografický územní objekt odvozený z konkrétního geografického územního objektu	80
III.4.3.2. Vyabstrahovaný geografický územní objekt odvozený z konkrétního parciální (genetické) subgeosféry či její ještě užší složky	82
III.4.3.3. Vyabstrahovaný geografický územní objekt odvozený z geografické sféry resp. její krajinné subsféry	83
III.4.3.4. Vyabstrahované územní geografické objekty dle základny a cíle jejich odvozování	83
III.5. Definice současného objektu regionální („územní“) geografie	85
IV. VYBRANÁ PROBLEMATIKA REGIONU	87
IV.1. Problém objektivní existence regionu	88
IV.2. Vztah pojmu „krajina“ a „region“	91
IV.3. Vztah disciplín „regionální (územní) geografie“ a „nauka o krajině“	93
IV.4. Hierarchičnost regionů	95
IV.5. Problém největší a nejmenší velikosti regionu a jeho prvků	97
IV.5.1. Problém velikostní delimitace regionu	97
IV.5.2. Problém maximální velikosti regionu	98
IV.5.3. Problém minimální velikosti regionu	99
IV.6. Regiony individuální, typologické a obecné	100
IV.7. Třídění regionů podle regionalizačních znaků	102
IV.7.1. Dle počtu regionalizačních znaků a jejich specifikace	102
IV.7.2. Dle míry příbuznosti regionalizačních znaků	103
IV.7.3. Dle reprezentativnosti regionalizačních znaků na různé metodologické úrovni ..	105
IV.7.4. Dle míry dynamiky prvků a složek regionu	105
IV.7.5. Dle míry a druhu genetické příbuznosti regionalizačních znaků	106
IV.8. Základní strukturní prvky regionů	107
IV.8.1. Míra vazebnosti prvků	107
IV.8.2. Míra rovnoměrnosti územního rozložení regionalizačních znaků	107
IV.8.3. Jádra a zázemí regionů	112
IV.8.4. Hranice regionu	116
V. REGIONÁLNĚGEOGRAFICKÝ ASPEKT A CÍLE	118
VI. STRUKTURA REGIONÁLNÍ GEOGRAFIE	120

VII. POSTAVENÍ REGIONÁLNÍ GEOGRAFIE V SYSTÉMU GEOGRAFICKÝCH VĚD	121
VIII. VÝZNAM REGIONÁLNÍ GEOGRAFIE A REGIONALIZACE.....	127
VIII.1. Význam regionální geografie pro vědeckou sféru	127
VIII.2. Význam regionální geografie pro vzdělávací sféru	128
VIII.2.1. Význam pro obsahovou stránku vzdělávání	128
VIII.2.2. Význam pro didaktickou stránku vzdělávání	129
VIII.3. Význam regionální geografie pro praxi	130
IX. SHRNUТИ: ZÁKLADNÍ TEZE A DEFINICE REGIONÁLNÍ („ÚZEMNÍ“) GEOGRAFIE	131
IX.1. Celkový objekt geografie a jeho specifický charakter. Území.	131
IX.2. Územní a neúzemní dílčí objekty	133
IX.3. Územní a neúzemní geografické objekty	133
IX.4. Nevlastní objekt geografie – nejmenší jednotky jejího výzkumu	133
IX.5. Objekty mimo výzkumu geografie. Vnější a vnitřní okolí dílčích geografických objektů	133
IX.6. Vymezování vyabstrahovaných geografických objektů a jejich prvků	134
IX.7. Vyabstrahované geografické objekty	134
IX.8. Vyabstrahované územní geografické objekty – regiony	135
IX.9. Objekt regionální („územní“) geografie – všechny územně geografické objekty ..	136
IX.10. Nevlastní objekt regionální („územní“) geografie – regionální prvky	136
IX.11. Základní aspekty regionální („územní“) geografie	137
IX.12. Vztah regionální („územní“) geografie a nauky o krajině	137
IX.13. Závěr	138
PRAVOPISNÁ POZNÁMKA	139
SEZNAM PŘÍLOH	139
LITERATURA	140

¹ Používáme tu též a tuto pojmenování uvedené např. u R. Havla (1967, 1981) a jeho žáků Č. Trnávka a J. Horáčka (1997) mimo jiné i v čl. z časopisu Geografie (č. 3/2008) výše pouze uvedeném. Kromě toho i J. Pešek (článek geografie, s. 93–103).